

DIALOGUS IX.

De

Quibusdam CONCORDIAE Augustorum imaginibus.

TULLIUS.

I. **P**ostquam Principes fecundos esse *Filiis* contigerit, vel ex se genitis, aut sua demum providentia sapienter adoptatis, Rerum-publicarum sibi subjectarum prora profecto & puppis, ut ajunt, in eo versatur maxime, ut Patres ac Filii ad clavum sedentes tanto *Concordiæ*, quanto mutuæ necessitudinis vinculo sint colligati. Si enim Amicitia vel inter plebes est optima vitæ possessio, nec illud dif-

Cicer. L. I. de Finib. fiteri quispiam potest, quod *Cicero* edixit: *Omnium rerum, quas ad beate vivendum natura paravit, nihil esse majus Amicitia, nihil uberius, nihil jucundius: Amicitia, inquam, quæ veluti Amor, pares invenit, aut facit, proinde concordēs: certe Principum Concordia unicum est Augusti Throni, atque Imperii firmamentum, immo, quod vulgo dicimus, Regnorum Anima. Teste ipsa Veritate incarnata Omne Regnum, in se ipsum divisum, desolabitur. Quomodo Concordia etiam res parvæ crescunt: ita discordia res magnæ dilabuntur. Quod porro Amicis dictum ab Aristotele, a fortiori Principibus convenit, uno in folio conjunctis. Eos, inquit ille, Amicos comprobabimus (dicant Principes, eos filios nobis natos, vel adoptatos) quibus eadem, quæ etiam nobis, conducant, & quibus magnis in rebus communis nobiscum fortuna sit. Væ Imperio, cui sentire contingit, quod *Lucanus* conquestus est:*

Nulla fides REGNI SOCIIS, omnisque POTESTAS
Impatiens CONSORTIS erit.

Seneca in Agamemn. v. 259. Vel quod sententia haud multo mitiore *Seneca* extulit:

Nec REGNA SOCIUM ferre, nec Tædæ sciunt:
i. e. Thorus nuptialis, ad quem sponsa tædis deducebatur, sive facibus pineis.

Uti-

II.

Utinam porro hoc malum, Ambitus iste, & hæc sine socio regnandi pestilens libido saltem inter æmulos tantum, & non etiam Patres inter ac filios, atque fratres consisteret. Sed nosti, Optime Publi, e dictis prioribus, quam *Tiberius* Imp. *Germanico* a se adoptato, ejusque filiis *Neroni* ac *Druso* iniquus fuerit. *Domitianus* quid non impietatis in piissimum erga se fratrem *Titum* molitus est? *Caracallam* deinde omnis historia detestatur, quod optimo parenti *Septimio Severo*, nullum certe amoris officium erga se prætermittenti, semel ac iterum vitæ pariter & imperii lethales insidias struxerit: fratrem vero *Getam*, quem *Coaugustum* secum ferre non potuit, in sinu quoque *Matris*, quo confugerat, perfodi voluerit. Frustra, quod *Herodianus* retulit, pater *Severus* ad *Herodiam* AMICITIAM revocare semper Liberos, ac ad CONCORDIAM & consensionem inter se hortari conabatur. Frustra, tradente *Dio* decretum a *Senatu*, ut pro utriusque CONCORDIA sacrificaretur cum aliis Diis, tum ipsi CONCORDIAE - - - Victimæque a Sacerdotibus ad Sacrificium CONCORDIAE parata, Consul ipse profectus est ut Sacra faceret. Frustra in numis *Caracallæ*, ac *Getæ*, signata est CONCORDIA AUGG. Nequirit infelix *Roma* sub his fratribus experiri, quod *Themistius* Oratione *Φιλία, εὐνοία* inscripta, quæ est de laude *Concordiæ* *Valentin.* & *Valent. Frat. Augg.* prædicavit inquit: Est res subditis per se amabilis FRATERNITA PRINCIPUM AMICITIA, sive CONCORDIA. Sed mittamus hujusmodi probra, quæ nimis quam certam faciunt illam *Taciti* sententiam: Arduum est, eodem loci POTENTIAM & CONCORDIAM esse. Mihi æquissimum visum est, post illud præcipuum beneficii genus, quod a Principe Bono flagitant Populi, vel unice certe exoptant, ut æternam faciat suam ipse Virtutem; atque vel Filios similes sibi ipse procreet, vel prudenti electione adoptet, qui sint spes Romanorum, & beata Propago Imperii, quæ lemmata legimus in numis: alterum illico collocare, quod est, Patrum & Filiorum, uti & Fratrum, *Augusta* in folio Concordia, ut videas, quod accidere posse vates negabat,

Tacit An-
nal. L.
IV. c. 1.

Quam bene convenient, & IN UNA SEDE morentur
MAJESTAS & AMOR.

III.

PUB. Primum & illustre Concordiæ hujus *Augustæ* exemplum gaudeo apud me in gemino numo æreo medio, ac rursus in parvo argenteo existere: admirabilem videlicet illam *M. Aurelii* ac *L. Veri* uno eodemque tempore communis Imperii administrationem, non Romanis solum, qui nihil simile antea viderunt, sed & Gentibus omnibus obstupescendam.

Jul. Capitol. in Ver.
c. 1.

dam. Id, quod plenius a te didici *Part. I. Dial. VI. n. 15. & 11.*
TULL. Hic tamen dissimulare apud te nolim *Julii Capitolini* verba de
L. Vero scribentis : *Constat - - - eum vixisse - non in Libero Principatu,*
sed sub Marco, in simili ac pari Majestatis imperio. Unde eruas, cum *M.*
Aurelio soli, post excessum patris *Antonini Pii*, a Patribus delatum fue-
 rit Imperium, qui rursus in ejusdem Consortium *L. Verum* libere assum-
 sit, adhæsisse *Vero* quamdam speciem obedientiæ & subjectionis erga
 Marcum : quocirca *non in Libero Principatu, sed sub Marco* eum vixisse
Capitolinus scribebat. Pari ratione etiam *Diocletianus & Maximianus* *Her-*
euleus simili quidem ac pari majestatis imperio communem Rerum publica-
 rum curam gesserunt, ita tamen, ut *Diocletiano* assumenti *Maximianus*
 assumtus ad folium quodammodo obtemperare deberet, illoque sponte
 abdicante, & hic quoque imperio cedere tacito forsan ex condicito li-
 garetur. Quæ tamen singula *Concordiam* utrorumque Augustorum, prio-
 rum nempe illorum, atque posteriorum, minime elevant, immo tanto
 efficiunt laudabiliorem, quod, qui in Imperii consortium adsciti sunt,
 filiorumque rationem habeant, terminos additæ sibi gratiæ non excesse-
 rint, sed in summis Patris obsequiis pietatem filiorum in Auctores Di-
 gnitatis suæ, cum perpetua eorundem securitate rependerint.

IV. *PUB.* Sapienter hæc advertisti : ego porro ad numos recensendos
 Tab. III. convertor. Primus eorum in *Adversa* exhibet Caput *M. Aurelii* laurea-
 Num. XII. tum cum titulis : IMP. CAES. M. AUR. ANTONIN. AUG. P.ont.
 M. ax. In *Aversa* stat ipse cum *L. Vero*, togati ambo, ac laureat ;
 junctis dextris. Inter eos literæ : S. C. circum scribitur : CONCORD.ia.
 AUGG.ustorum. TR.ibun. P.otest. II. dum. Infra sequitur : COS. ul. III. tium.
 Numus alter a te non pictus est, quia priori per omnia similis, exce-
 pto, quod circa Caput laureatum legam : IMP. CAES. L. VERUS.
 AUG. ARM. eniacus. PARTHIC. us. videl. ab Armenia Parthiaque per
 Legatos, aut Duces devicta. Numus tertius argenteus Capiti laureato
 Tab. III. hos titulos addit in *Adversa* : IMP. M. arcus. ANTONINUS. AUG. ustus.
 N. XIII. In *Aversa* fœmina insidet sellæ elatæ atque reclini, dextra extenta ma-
 lum punicum, spicasque ostentans, lævo brachio geminum Cornucopiæ
 sustinens. Lemma : CONCORDIA AUGG.ustorum. TR.ibun. POT. est.
 XVII. um.

V. *TULL.* Probe omnia. Plura porro hic vides *Concordiæ* symbola,
 Ovid. He- scite adhibita. *Manus conjunctæ* pervulgatum apud omnes sunt signum,
 roid. Ep. sic etiam animos, ut palmas sædere sociali implicari. Unde gravis illa
 IV. v. 82. *Ovidii* querela :
 Jura,

Jura, Fides ubi nunc, commissaque DEXTERA
DEXTRAE ?

Præcipue autem Regum Concordiam commissis Dextris firmari solitam diserte Tacitus asserit, aiens : *Mos est REGIBUS, quoties in Societatem coeunt, IMPLICARE DEXTRAS. Malum præterea Punicum, tametsi alias fides punica, omnibus spreta sit, nobilis quoque Concordiæ typus est : quod nimirum quamplurima grana sinu suo complectitur, & ad dulcem enutrire solet saporem, cumque populum quasi gremio claudat, corona quadam Regia ipsa a natura decoratur. Ita & Concordia, plures semper conjungens, dulcissimum est vitæ socialis condimentum : tanta præterea per eos, qui in Dignitate præcipue vivunt unanimes, efficere solet, ut Regia sit quodammodo potestate. Vis namque unita ubique fortior, non frangenda, nisi divisa. Sunt quidem, qui papaver potius, quam punicum cum malum hic videant : nescio vero, quid papaveri semini languido, somnumque & inertiam concilianti, cum Concordia similitudinis intercedat. Hæc certe, ut ne rumpatur, in amolendis contrariis laborare jugiter, non torpescere debet, neque alia de causa initur, quam ut magna efficiat. Spicæ, & Cornucopiæ geminum & Conjunctionis, & affluentium inde bonorum perspicuæ notæ sunt. Multis namque granis spica conficitur, atque sapidissime pascit : Cornu illud Amalthææ multis frugibus impletur, omnisque præstat felicitatis abundantiam.*

Tacit. An-
nal. L.
XII. c. 7.

Digna interim fuit numis æternis materies hæc Augusta Concor- VI.
dia : quæ & Reipublicæ optime provenit, & omnium moribus disci- Vaillant.
plinæ fuit. Produxit Cl. Vaillantius græcum quoque numum maximi Sel. Num.
æris, Ill. pariter Spanhemio uti & Cl. Liebeo laudatum, qui est L. Veri, Tom. I.
& in Postica ipsum atque M. Aurelium commissis dextris stantes exhi- p. 147.
bet, cum epigraphe : OMONOIA ΣΕΒΑΣΤΩΝ : i. e. CONCORDIA
AUGUSTORUM. Quod lemma in numis Græcis, ubi tamen OMO-
NOIA Urbium perfrequens est, rarissime occurrit. Cl. vero Liebeus ex
Gaza Gothona alterum profert Argenteum numum Domitiani adhuc Cæ- Liebe
saris, cum laureato tamen Capite, & titulis in Adversa parte : KAI. Goth. N.
σαρ. ΔΟΜΙΤΙΑΝΟC. ΣΕΒΑCΤΟΥ ΥΙΟC : i. e. *Cæsar Domitianus Au- p. 253.*
gusti Filius. Retro autem cum fœmina sedente, quæ dextra pateram,
sinistra hastam tenet, & circa quam rursus scribitur : OMONOIA
ΣΕΒΑCΤΗ : i. e. *Concordia Augusta. Alibi idem Liebeus Latinum Aure- Id. ibid.*
liani p. 68.

liani numum, eumque aureum vulgavit oppido rarum : hinc cum ejusdem Capite laurum ferente, & ampla epigraphe, in aliis ejus numis haud facile obvia, nimirum : IMP. C.æsar. *Lucius. DOM.itianus. AU-RELIANUS, P.ius. F.elix. AUG.ustus* : quæ postrema Pii atque Felicis elogia occurrere in Aureliani numis non credidit Cl. *Harduinus*. Inde Dea sedens cum patera & Cornucopiæ geminato, atque lemmate : *CONCORDIA AUG.usta* five *Augusti. PUB.* Cum alienis e numis varias *Concordiæ* imagines adducas, sine, ut & ego e meis unam adhuc symbolam hic in medium conferam. Est mihi parvus argenteus *M. Aurelii* numus, ante cum ejus capite laureato : retro autem cum fœmina sedente, quæ dextra pateram pariter tenet, lævum autem brachium Cornucopiæ, cui innititur, suffulcit. *Lemma* præter residuos *Aurelii* titulos : *CONCORD. AUG.* Bellus mihi hic typus præ cæteris videtur. *TULL.* Minime autem incongruus : dum enim fœmina, vel potius dea ipsa *Concordia* per Cornucopiæ fulcitur, non modo prosperitatem suo numine provenire, sed & securitatem ejusdem stabiliri promittit.

VII.

Patm. Imp.
p. 274.
Ep. 278.
Tab. III.
N. XIV.

PUB. Quos deinceps pinxisti numos geminos, rarissimis accensendos, facile ab imaginum multitudine auguror : verumtamen in sensu eorum pervadendo vix aliquid demum video, maxime quia *Concordiæ* elogium in iis non lego. *TULL.* Secutus sum in utroque lineas Cl. *Patinus*, qui ambos forma æris medii vulgavit, sed non æque illustravit : unde eorum contemplatione hunc Dialogum infumemus. Prior eorum in *Aversa* gemina habet Capita, dextrum laureatum *Alexandri Severi*, lævum *Mamææ* Matris suæ, ad se invicem conversa, cum *Epigraphe* : IMP.erator. SEV.erus. ALEXAND.er. AUG.ustus. * JULIA. MAMAE. AUG.usta. MATER. AUG.usti. In *Aversa* denuo Imperator laureatus infidet sellæ curuli, cui adstans a tergo *Victoria*, palmam gestans, laurum imponit. Ille dextra pateram gestat, ceu sacra facturus, læva sceptrum breve, quale *Belliducum* esse solet. Ante eum stat fœmina, quæ, ut alias *Constantiam* in numis exhiberi videras, dextra elata digitorum indicem fronti veluti admovet. Post eam fœmina altera, vel certe figura juvenis togata medio corpore visitur, priorem intuens. *Epigraphe* : FELICITAS TEMPORUM. Infra : S. C.

VIII.

Hoc de numo nihil Cl. *Patinus*, nisi quod obiter insinuet, eum *Alexandri* & *Mamææ* denotare *Concordiam*. Quod si ita sit, licebit certe sub fœmina ante Imperatorem stante *Mamæam* matrem, & sub adstante altera *Memmiam* forte, secundam *Alexandri* conjugem accipere : quam

rum omnium concordia in Rempublicam, mire de *Alexandro* suo exultantem, *Felicitas Temporum* redducta sit. Favere huic opinioni verba *Lampridii* possint, a Cl. quoque *Patino* ex parte adducta. Ait enim *Scriptor* ille vitæ *Alexandri* hoc de Principe clarissimo. *Et cum puer ad imperium pervenisset, fecit cuncta CUM MATRE, ut & illa videretur pariter imperare.* Et item: *In Matrem MAMAEAM unice pius fuit.* Huic porro cum Uxore Filii Augusti bene convenisse, colligas licet ex alio *Lampridii* loco sic habente. *Denique cum ei (nimirum Alexandro) obiicerent nimiam civilitatem & MAMAEA Mater, & Uxor MEMMIA, Sulpitii Consularis Viri filia, Catuli neptis, & sæpe dicerent: Molliorem tibi potestatem, & contemptibiliorem fecisti: ille respondit: sed securiorem, ac diuturniorem.* Probasse vero hanc Concordiam Patres ipsos, ipse hic numus testis videtur, *Alexandri* simul ac *Mameæ* Capita redhibens, & Senatus consulto percussus. Bene præterea de ea sperasse Rempublicam, liquere possit ex his Acclamationibus, *Alexandro* a Senatu factis. *Auguste innocens, Dii te servant! Dii te nobis dederunt! - Felices nos imperio tuo, felicem Rempublicam! - In te salus, in te vita, ut vivere deleat! Hæc & plura Lampridius: qui etiam notat, hæc in Æde CONCORDIAE Templo inaugurato feliciter Imperatori evenisse.*

PUB. Ecce vero de Victoria retro adstante penitus taces? IX.

TULL. Hactenus *Patini* sententiæ insiti: cujus fide, & opinione, hunc inter cæteros *Concordiæ* numos libuit referre. Sed *Victoria* aliud me de eodem hariolari facit, maxime, quia, ut dixi, *Constantiæ* imaginem hic mihi videre videor, & insuper in *Alexandri* dextra pateram conspicio, quasi sacra facientis. Novi quidem, pateram in manibus Augustorum peregrinam non esse, indicem potestatis quasi Deorum similis, summiq; præterea Pontificatus veluti notam. Trepide præterea tibi meam circa hunc elegantissimum numum opinionem aperio, cum eum videre non licuerit, & singula curiosius explorare: præcipue an fœmina stans ante Imperatorem, more *Constantiæ* in aliis numis, dextram cum indice digito, speculantium gestu vere elevet. Hoc si certe confaret, dicerem fidenter, in hoc numo non exhiberi *Concordiam*, sed felicem *Alexandri* reditum a magnifica illa de *Perfis* *Victoria*: ubi inter alia sic ad Patres conscriptos ajebat. *Hæc sunt gesta: eloquentia opus non est. Milites divites redeunt: laborem in victoria nemo sentit. Vestrum est, supplicationem decernere, ne Diis videamur ingrati.* Deinde in Capitolium ascendens, rem divinam fecit, iterum referente *Lampridio*, & immensis acclamationibus est honoratus. Quod si senserimus, facile pa-

tet, cur adstet Victoria, eique laurum imponat. At vero *Constantia*, inquis, imago quid demum hic agat? Ut præcipuam videres Virtutem, quam in *Alexandro* universi suspexere. Iterum enim sæpe laudatus ejus vitæ Scriptor nos docet, cum *Alexandro* imperium ingredienti acclamasset Senatus universus nomina *Antonini*, sive *Magni*, idque multa & diuturna contentione, eum tamen neutrum suscepisse: deinde subdit. *Multo clarior visus est, alienis nominibus non receptis, quam si recepisset: atque ex eo CONSTANTIAE, ac plenæ Gravitatis famam obtinuit. Si quidem uni Adolescenti Senatus totus persuadere non potuit. Pergit deinde post paulo. Tamen ob ingentem vigorem animi, singularemque CONSTANTIAM contra militum insolentiam, SEVERI nomen a militibus eidem inditum est: quod illi ingentem in præsentia reverentiam, magnam apud posteros gloriam peperit, cum eo accessisset, UT DE ANIMI VIRTUTE NOMEN ACCEPERIT. Si quidem solus inventus sit, qui tumultuantes Legiones exauthoraverit &c.* Hoc porro, ut suo postea loco narrat *Lampridius*, egit *Alexander* imperterrita sanè mentis *Constantia*, cum in *Persica* expeditione Legiones aliquæ, ob castigatos plures ex suis, inque vincula coniectos, vehementer insurgerent, & expedito quoque ferro mortem sibi minitarentur. Quapropter triumphanti postea de *Persis* Victori inter cætera domi a Senatu ita quoque acclamatum. *Per te victoriam undique præsumimus. Ille vincit, qui milites regit.* *PUB.* Admodum belle sententiam tuam fulcisti: quid porro de altera sæmina facis? *TULL.* Quid, si sæmina non esset, sed vir, immo ipsius Senatus, *Constantiam Alexandri* demirantis, imago togata? *PUB.* Mereretur profecto, ut ego quidem sentio, tuus de hoc numo sensus, ut imagines sibi responderent.

X.

TULL. Sculptorem, quo usus est *Cl. Patinus*, haud semper summa fuisse attentione, prodit Numus alter mox exponendus, rursumque tibi ad ejus lineas a me depictus. In *Aversa* solius est *Mamææ* caput, circum quod scribitur: *JULIA MAMAEÆ AUGUSTA*. In *Aversa* denovo sedet ipsa, hastam gerens, majestatis, ac potestatis, & communis quodammodo cum filio imperii indicem. A tergo stat mulier prope nuda, caduceum gestans dextra elata: ante eam non verecundiori forma alia sæmina comparet, ad eam quasi accedens, eique colloquens, cui socia est tertia figura vestita æque muliebri. *Epigraphe: FELICITAS PERPETUA*. Expositio hujus posticæ partis apud *Cl. Patinum* hæc est. „Pars *Aversa* numi typum exhibet elegantissimum: scilicet, ptura quippe in tam parvo opere eam refert *Mamææ* similitudinem, „ ut

*Patin.**Imp. p. 274.*

„ ut aqua aquæ non sit similior. Sedet ipsa, ut Augusta & Domina.
 „ Retro *Masam* habet, quæ caduceo pacem in orbe, ut in familia Im-
 „ peratoria, fundasse videtur. „ (Hic nota, in imagine *Patini*, errore
 verosimiliter sculptoris, fœminam retro stantem caduceum nullum præ-
 ferre, sed ejus loco *Mameæ* laurum imponere.) „ Coram duæ figuræ
 „ muliebres, quæ *Theocliam* filiam, & *Memmiam* Alexandri uxorem si-
 „ gnificare conjectura est, quod inter eas, & *Mameam* tanta esset *Con-*
 „ cordia, ut FELICITAS PERPETUA per eas designari videatur.

PUB. An & hic tibi aliud quidpiam videtur? *TULL.* Nihil ab
 hoc sensu abeo, id solum amplioris claritatis addo causa, *Mamaeam* a
Lampridio dici mulierem sanctam, sed avaram, & auri atque argenti cupi-
 dam: id, quod deinde cum sibi, tum *Alexandro* filio violentæ mortis
 causa exstitit. Dicitur ea alias Originem ad se accersisse, vitæque ab
 eo Christianæ præcepta hausisse: quæ deinceps & filio Imperatori,
 Christum idcirco in larario colenti, suggessit. *Maesa* Avia fuit tam
Elagabali, quam *Alexandri*, cum filias haberet *Soemiam*, quæ primi,
 & *Mamaeam*, quæ secundi mater exstitit. Hæc *Maesa* apud milites
 immensa pecunia effecit, ut trucidaretur *Macrinus*, econtra vero prior
 nepotum suorum *Elagabalus* Imperator acclamaretur. Cum autem hujus
 mores turpissimos cum dolore videret, author fuit *Elagabalo*, ut ad-
 ceptaret *Alexandrum*, eumque Cæsarem diceret: quo pacto viam ad Impe-
 rium *Alexandro* commodum instravit, gemino nepote Augusto inclita &
 gloriosa. Potens proinde indubie fœmina fuit, atque idcirco *Cl. Patino*
 videtur, Felicitatem in Domo æque Augusta, ac in Republica fundasse.
 De *Theoclia* nihil mihi penitus constat. *PUB.* Mire profecto numi
 quamplurimi ingenium exercent, donec abstrusa in eis mysteria evolvas.
 Facile interim mihi persuadeo, ambos hos numos eodem tempore, ea-
 demque fere occasione vulgatos in lucem: ut cum Filius ac Mater com-
 mune veluti imperium adeo feliciter gererent, pari quoque honore æter-
 nitati transcriberentur. *TULL.* Felicitatem Imperii hujus sat superque
 lectorem prægustare voluit *Lampridius*, ita vitam *Alexandri Severi*
 auspicatus. Interfecto *Vario Heliogabalo* - - - ad Re-
 medium Generis humani *Aurel. Alexander* - -
 accepit Imperium.

XI.